

Czym jest historia mówiona?

autorka scenariusza: Agnieszka Kajdanowska

wiek uczestników: powyżej 13 lat

liczba uczestników: 10–30 osób

czas trwania: 2x 45 min.

Prezentowane warsztaty są pierwszymi z cyklu warsztatów o historii mówionej. Pozostałe scenariusze znajdują się na stronie www.mEDIATEKA.centrumzamenhofa.pl w zakładce „edukacja”. Cały cykl składa się z czterech zajęć:

1. Czym jest historia mówiona?
2. Układanie kwestionariusza pytań do wywiadu oraz wypełnianie metryczki świadka historii.
3. Jak przeprowadzić wywiad ze świadkiem historii?
4. Nagraj historię – jak prawidłowo dokonać rejestracji wideo świadka historii

Cele Uczestnicy:

- wiedzą czym są archiwa historii mówionej i w jaki sposób mogą być wykorzystywane
- w poznawaniu historii oraz w innych dziedzinach nauki;
- znają genezę historii mówionej, potrafią podać przykłady pierwszych
- archiwów na świecie;
- są świadomi mankamentów, wad i zagrożeń tej techniki badawczej;
- wiedzą kim jest świadek historii i jak bardzo osobistym świadectwem jest jego relacja;
- nabywają umiejętność aktywnego słuchania;
- potrafią wymienić największe działające w Polsce instytucje, organizacje i stowarzyszenia zajmujące się gromadzeniem i upowszechnianiem relacji świadków historii, znają specyfikę ich zasobów.

Potrzebne materiały

- podręcznik „Zeszyt dobrych praktyk oral history”
- wybrane fragmenty relacji świadków historii (dostępne na stronie www.mEDIATEKA.centrumzamenhofa.pl)

I. Wprowadzenie (5 min):

Wprowadzenie w tematykę zajęć. Krótki wykład na temat tego czym jest historia mówiona, rys historyczny. (Co to jest oral history?, Zeszyt dobrych praktyk oral history, str. 5–8)

Historia mówiona – jedna ze współczesnych technik badawczych, pozwalających na poznaniu historii za pośrednictwem relacji bezpośrednich świadków historii. Może być również zdefiniowana jako nagrywanie, zachowywanie, opracowywanie i udostępnianie historycznych informacji bazujących na osobistych przeżyciach i opiniach mówiącego (świadka historii).

Świadek historii – osoba, która wie lub widziała, pozostawała bierna lub aktywna. W pewnym sensie wszyscy jesteśmy świadkami przekazując świadectwo innym osobom. Trzeba jednak pamiętać, że inne jest świadectwo osoby, która osobiście uczestniczyła w wydarzeniach, ale była bierna, inne osoby, która uczestniczyła w wydarzeniach i była emocjonalnie zaangażowana, a jeszcze inne osoby, która przekazuje świadectwo, o którym słyszała.

II. Głuchy telefon (10 min)

Przeprowadzamy ćwiczenie „głuchy telefon”. Prosimy wszystkich uczestników aby stanęli blisko obok siebie (mogą też pozostać w ławkach, jeżeli zajęcia odbywają się w pracowni szkolnej). Jednemu z uczestników przekazujemy szeptem krótką historię (odczytujemy uprzednio przygotowany i wydrukowany tekst, nie więcej, niż 3-4 zdania) lub opis zdjęcia (może to być dowolnie wybrana fotografia, celowe byłoby wybranie takiej, która będzie powiązana z tematem zajęć).

Zadaniem każdego uczestnika jest uważne wysłuchanie, a następnie przekazanie usłyszanego komunikatu następnej (tylko jednej!) osobie. Uczestnika ćwiczenia, który jako ostatni wysłucha historii, prosimy o przekazania jego treści na głos. Z dużym prawdopodobieństwem można

przypuścić, że historia w sposób mniej lub bardziej znaczący będzie się różniła od tej, którą przekazaliśmy pierwszej osobie.

Pokazujemy uczniom tekst wydrukowany, który przekazaliśmy pierwszej osobie. Pytamy, dlaczego historia przekazana pierwszej osobie tak znacząco różni się od historii, która dotarła do ostatniej osoby. Uzupełniamy i – jeżeli to konieczne – porządkujemy wypowiedzi uczestników. Mówimy uczniom, że podobny mechanizm działa w całym obszarze naszej pamięci: każdy będzie pamiętał trochę inaczej, zwracał uwagę na inne szczegóły. To, co i jak pamiętamy, zależy m.in. od naszego wykształcenia, światopoglądu, charakteru, możliwości intelektualnych, zainteresowań, indywidualnych predyspozycji, a w przypadku osób dorosłych także od wykonywanego zawodu.

III. Ludzka pamięć (10 min)

Sposób działania ludzkiej pamięci (zilustrowany ćwiczeniem „głuchy telefon”) ma wielki wpływ na charakter i zawartość wywiadów ze świadkami historii. Wybieramy trzy wypowiedzi na temat jednego wydarzenia: ważnej daty, faktu historycznego, osoby (dostępne na stornie www.mediateka.centrumzamenhofa.pl).

Staramy się, aby wypowiedzi były możliwie odmienne w treści, a świadkowie historii różnili się od siebie wykształceniem, pochodzeniem społecznym, wykonywanym obecnie lub w przeszłości zawodem. Przybliżamy uczniom kontekst historyczny wydarzenia, którego dotyczą wypowiedzi. Prezentujemy (monitor, tablica multimedialna) trzy wybrane nagrania. Prosimy o porównanie wypowiedzi, znalezienie zalet każdej z nich – określenie, która wydaje im się najciekawsza, z której dowiedzieli się najwięcej.

Wspólnie z uczniami zmierzamy do konkluzji, która może brzmieć następująco: prezentowane nagrania są przykładem na to, jak różni jesteśmy, jak subiektywna jest nasza pamięć. To, co uznajemy za „prawdę” historyczną jest często zapisem naszej subiektywnej wizji świata, na której kształtowanie wpływa bardzo wiele czynników zewnętrznych oraz tych, wynikających z naszych emocji, przekonań, uprzedzeń, wychowania, charakteru, wykształcenia, typu osobowości, etc.

IV. Kim jest „świadek historii”? (10 min)

Prosimy uczestników o próbę stworzenia definicji pojęcia „świadek historii”. Pytania pomocnicze: Jakie warunki należy spełnić, aby być świadkiem historii? Czy każdy może być świadkiem historii? Czy uczestnicy zajęć mogą być świadkami historii? Jeśli tak, to czego mogłyby dotyczyć ich relacje jako świadków historii w kontekście ich szkoły, osiedla, relacji z rówieśnikami, etc. Wspólnie tworzymy definicję „świadka historii”, w oparciu o odpowiedzi na postawione wyżej pytania. Pytamy uczniów, kto w ich najbliższym otoczeniu może być świadkiem historii (np. dawni i obecni nauczyciele, absolwenci i uczniowie szkoły).

V. Do czego nam historia mówiona? (10 min)

Pytamy do czego i w jaki sposób możemy wykorzystać wywiady ze świadkami historii. W jakich dziedzinach, sferach nagrania mogą stanowić wartościowe Źródło wiedzy (historia, socjologia, etnografia, wiedza o społeczeństwie). Skupiamy się na najbliższym otoczeniu uczniów (szkoła, osiedle). Propozycje systematyzujemy i zapisujemy wspólnie na tablicy. Przykłady konkretnego zastosowania wywiadów ze świadkami historii w szkole do której uczęszczają i miejscu w którym mieszkają:

- przygotowywanie materiałów do gazetki szkolnej, na stronę www, na profil portalu społecznościowego;
- przygotowywanie nietypowej akademii szkolnej, np. spotkania z absolwentami szkoły; akademii na rocznicę wybuchu wojny, powstania, na dzień nauczyciela; opowiadania o historii szkoły za pośrednictwem wywiadów z nauczycielami obecnie pracującymi i nauczycielami-emerytami - np. na temat: „Ale numer!”, czyli największe wybryki uczniów w historii szkoły;
- przygotowanie wywiadów z zasłużonymi nauczycielami, uczniami w ramach prowadzonej w szkole izby pamięci;
- przygotowanie wywiadów z najstarszymi mieszkańcami dzielnicy, w której zlokalizowana jest szkoła (akcję można połączyć ze zbiórką archiwalnych zdjęć z okolicy).

VI. Praca domowa

Jako pracą domową zadajemy uczestnikom wyszukanie stron internetowych prezentujących najwartościowsze i najpopularniejsze archiwa historii mówionej w Polsce z zaznaczeniem/opisaniem ich specyfiki (krótka charakterystyka udostępnianych zasobów). Druga część pracy domowej polega na znalezieniu w Internecie opinii za i przeciw historii mówionej.

Ewaluacja Po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy:

- znają zasady na jakich zbudowane są archiwa historii mówionej;
- potrafią wymienić i omówić poszczególne etapy procesu gromadzenia wywiadów, od poszukiwania świadka historii do udostępnienia relacji;
- potrafią wymienić kilka przykładów największych archiwów historii mówionej w Polsce, podać ich specyfikę
- potrafią słuchać ze zrozumieniem, wybrać najważniejsze informacje z wysłuchanej relacji;
- potrafią wymienić przykłady pierwszych archiwów historii mówionej na świecie;
- wiedzą, kto może być świadkiem historii.

organizatorzy:

mediateka

partnerzy:

Obrodek Karta

patroni medialni:

kwier
Poranny

Białystok **ONLINE**
www.BiałystokOnline.pl

Dofinansowano
ze środków Ministra
Kultury i Dziedzictwa
Narodowego i Dziedzictwa
Narodowego.